



**A szülészet – nőgyógyászat
egyetemi tankönyve**

Szerkesztette Pál Attila

Medicina Zrt. 2012

Tartalom

Előszó	17	I.4. A terhesség endokrinológiája <i>Jakab Attila</i>	42
I. rész: Szülészeti	19	Az implantáció és koraterhesség endokrinológiája.....	42
I.1. A női reproductiv szervek anatómiája		A lepény proteinhormonjai.....	42
<i>Koloszár Sándor</i>	21	A lepény szteroidhormonjai	43
Szeméremtest (vulva)	21	A szülés endokrinológiája	46
Hüvely (vagina)	23	A lactatio endokrinológiája	46
Méh (uterus)	23	I.5. A lepény és a petemellékrészek fejlődése és funkciója <i>Kovács Tamás</i>	48
Méhkürtök (tuba uterina Fallopii).....	24	A méhlepény (placenta).....	48
Petefészek (ovarium)	24	Kóros fejlődés.....	51
Széles méhszalag (ligamentum latum).....	24	A magzatburkok.....	54
A medencefenék szerkezete	25	A köldökszínór	54
A női nemi szervek vérellátása	26	A magzatvíz (liquor amnii).....	54
Verőerek (artériák)	26	I.6. A terhesség felismerése <i>Tamás Péter</i>.....	56
Vivőerek (vénák).....	26	A terhesség gyanújelei.....	56
Nyirokerek és nyirokcsomók.....	26	A terhesség valószínűségi jelei	58
A nemi szervek idegellátása.....	26	A terhesség biztos jelei	60
I.2. Szülészeti vizsgáló eljárások <i>Halvax László</i>	28	I.7. A magzat fejlődése <i>Veszprémi Béla</i>	61
Megtekintés	28	Embriónális szakasz.....	61
Manualis vizsgálatok.....	28	Az embrió, illetve a magzat fejlődése 9. héttől a megszületésig.....	63
Alapfogalmak.....	29	Az embrió és a foetus fejlődése holdhónaponként.....	63
Medencemérés.....	30	Az intrauterin fejlődés foetalis időszaka	63
Terhességi ultrahangvizsgálatok	32	I.8. Élettani változások terhességben <i>Pajor Attila</i>	65
Amniocentesis.....	32	A szív és érrendszer változásai.....	65
Chorionboholy-mintavétel.....	32	A légzőrendszer változásai.....	65
Chordocentesis.....	32	Az emésztőrendszer változásai.....	66
Magzati szövetbiopsia.....	32	A vese és húgyúti rendszer változásai	66
Magzati szívhanghallgatás (auscultatio)	32	Az endocrín szervek változásai	66
Magzati szív működés műszeres vizsgálata	33	Az anyagcsere változásai	67
Amnioszkópia	34	A vázrendszer változásai.....	67
I.3. Menstruációs ciklus, megtermékenyülés, beágyazódás <i>Molnár-G. Béla</i>	35	A kültakaró változásai.....	67
A menstruációs ciklus.....	35	Haematológiai változások	67
Alapfogalmak.....	35	Terhesség alatt használt gyógyszerek	68
Az ovarialis ciklus	35	I.9. Terhesség és extragenitális betegségek <i>Pajor Attila</i>.....	69
Az endometrialis ciklus.....	39		
Megtermékenyülés (fertilisatio), beágyazódás... 39			

Cardiovascularis betegségek.....	69	Elöl fekvő és előesett aprórész	104
Szívbetegség	69	I.13. Fekvési rendellenességek Major Tamás	106
Varicositas.....	70	Medencevégű fekvés (atípusos hosszfekvés) ...	106
A vizeletkiválasztó és -elvezető rendszer		Szövődmények.....	107
betegségei.....	71	A szülésvezetés módja	107
Neurológiai és pszichiátriai betegségek.....	71	A hüvelyi szülés mechanizmusa.....	108
A légzőrendszer betegségei.....	72	Hüvelyi szülésvezetés.....	109
Az emésztőrendszer megbetegedései	73	Külső fordítás.....	109
Endokrin betegségek.....	74	Ferdefekvés	109
Autoimmun betegségek	75	Harántfekvés.....	109
Haematológiai betegségek.....	75	I.14. Téraránytalanság Gidai János és Pajor Attila ...	111
I.10. A myometrium normális és kóros működése		A csontos medence rendellenességei	111
<i>Csermely Tamás</i>	77	Nagy magzati méretek.....	112
Anatómiai és élettani sajátosságok	77	Lágyrészakadályok.....	112
A méhizom terheesség alatti aktivitása	78	A téraránytalanság felismerése	112
Méhizom-aktivitás a szülés során	78	A téraránytalanság következményei.....	113
A fájások hatására a méhben végbemenő		I.15. Fájásgyengeség Gidai János és Pajor Attila	115
változások.....	78	A fájásgyengeség formái	115
Méhtevékenység a magzat megszületése után...80		A fájásgyengeség felismerése	115
A kóros méhtevékenység.....	80	A fájásgyengeség szövődményei.....	116
A méhizom-aktivitás gyógyszeres		A fájásgyengeség kezelése.....	116
befolyásolása.....	80	I.16. Ikerterhesség, ikerszülés Vizer Miklós	118
I.11. A normális szülés Tóth Zoltán	82	Klinikai jellemzők.....	118
A szülés szakaszai	82	Anyai morbiditás.....	118
A szülés megindulása	82	Magzati morbiditás	119
A méhtevékenység.....	83	Terhesgondozás ikerterhességben	120
A szülőcsatorna.....	85	Az ikerszülés vezetésének főbb szempontjai...121	
A magzati koponya és átmérői	85	I.17. A magzat állapotának diagnosztikája	
A magzathenger kialakulása.....	87	a terhesség és a szülés alatt Valent Sándor	123
A magzati koponya forgása	87	A magzatmozgás számolása	123
A szülés folyamata	89	Cardiotocographia a terhesség alatt.....	123
Köldökszinór-vérvétel	92	Terheléses tesztek.....	127
Posztplacentáris szak.....	93	Cardiotocographia a szülés alatt.....	127
Teendők normális szülés során	93	Magzati pulzoximetria.....	128
A várandós előkészítése	94	Az utero- és fetoplacentáris keringés	
Teendők a tágulási szakban	95	Doppler-vizsgálata.....	128
Teendők a kitolási szakban	95	Amnioscopia	129
Teendők a lepényi szakban	96	I.18. Az újszülött ellátása Orvos Hajnalka és	
Teendők a posztplacentáris szakban.....	96	<i>Ertl Tibor</i>	130
I.12. Pathológiás szülés Tóth Zoltán	97	Definíciók.....	130
A koponya beilleszkedésének		Magzati vérkeringés.....	130
rendellenességei.....	97	Respiratorikus adaptáció.....	132
A koponya forgásának rendellenességei	99	Perinatalis asphyxia	132
A koponya tartási rendellenességei		Újszülöttek resuscitációja	132
(deflexiók tartások).....	99	Egészséges újszülött szülőszobai ellátása.....	133
A burokrepedés rendellenességei	102	Újszülött ellátása osztályon	133
Elöl fekvő és előesett köldökszinór	103	Az újszülött vizsgálata	134

Szülési sérülések.....	136	A terhességi kor meghatározása.....	154
Táplálás.....	137	Kóros állapotok az első trimeszterben	156
Hazaadás.....	137	A normális magzat szonográfias anatómiája	
I.19. Élettani és kóros gyermekágy <i>Bártfai György</i> ...	138	a második és a harmadik trimeszterben	158
Élettani gyermekágy.....	138	A magzati testrészek vizsgálata	158
Involútiós folyamatok.....	138	A magzati retardáció diagnózisa	
Hormonális változások	139	(„IntraUterine Growth Retardation” =	
Sebgyógyulás.....	139	IUGR).....	160
Tejelválasztás	140	Fejlődési rendellenességek	162
Kóros gyermekágy	140	Velőcsőelzáródási rendellenességek	
Szülés utáni vérzés, postpartum		(„Neural Tube Defects” = NTD).....	162
haemorrhagia	140	Az agy fejlődési rendellenességei	162
Ajánlások és teendők postpartum vérzés		A has és a gastrointestinalis tractus	
esetén	140	malformatiói	162
Gyermekágyi fertőzések, gyermekágyi láz... 141		A húgyivarszervek defectusai	164
Gyermekágyi emlőgyulladás, mastitis		A csontrendszer defectusai	165
puerperalis	142	A szív és a keringési rendszer fejlődési	
Thrombosis, thrombophlebitis	142	rendellenességei	166
Gyermekágyi pszichózis	142	Lepény.....	166
Méhszájrepedés, ruptura cervicis uteri		A magzatvíz.....	166
inveterata	142	A magzati erek és a lepény keringésének	
Fistulák.....	143	a vizsgálata	168
Symphysiolysis	143	Az arteria uterina vizsgálata	168
Pajzsmirigyfunkció-zavar.....	143	Az arteria umbilicalis vizsgálata	168
A szülés késői következményei.....	143	Az arteria cerebri media (ACM)	
Titkolt szülés megállapítása.....	144	vizsgálata	168
Tanácsok a gyermekágyas számára –		Invazív beavatkozások ultrahang-ellenőrzés	
a gyermekágyas gondozása	144	mellett	168
Fogamzásgátlás gyermekágyban	144	Chorionboholy-mintavétel (CVS =	
I.20. Prenatális diagnosztika <i>Török Olga</i>	145	„chorionic villus sampling”)	168
Genetikai tanácsadás	146	Amniocentesis (AC).....	168
A megelőzés lehetőségei	146	Köldökzsinór-punctio.....	169
Szűrővizsgálatok.....	147	Intrauterin transfúzió (IUT)	169
Diagnosztikus módszerek	149	Szűrővizsgálatok a terhesség alatt.....	170
Amniocentézis.....	149	11–12. hét.....	170
Chorionboholy-mintavétel („chorionic		16–20. hét.....	170
villus sampling”, CVS)	150	26–32. hét.....	170
Magzati vérmintavétel (chordocentesis) –		36–38. hét.....	170
„percutaneous umbilical blood sampling”		I.22. Vérések a terhesség és a szülés alatt	
(PUBS).....	151	<i>Póka Róbert</i>	171
Biopsia a magzat szöveteiből.....	151	Definíció.....	171
Coelocentesis.....	151	Osztályozás	171
Preimplantációs genetikai diagnosztika (PGD) ... 151		A rendellenes helyen tapadó lepény	171
Noninvazív diagnosztika	152	Korai lepényleválás (abruptio placentae) ... 173	
I.21. Szülészeti ultrahang-diagnosztika <i>Pál Attila</i> ... 154		Egyéb eredetű vérezések	174
Első trimeszter	154	Szülés alatti vérezések	175
Normális fejlődés	154	Méhrepedés (ruptura uteri).....	175

I.23. Praeclampsziás terhességi toxaemia (EPH-gestosis) Daru József	176
Pathophysiologia.....	177
Predisponáló tényezők.....	178
A késői terhességi toxaemiák csoportosítása ...	178
A terhesek kivizsgálása.....	178
Terápia.....	179
Eclampsia.....	180
Az eclampsia gyógyszeres kezelése.....	180
Prevenció.....	180
Az eclampsia szövődményei.....	181
Veszélyeztetett terhesek gondozása.....	181
HELLP-szindróma (hypertension elevated liver enzymic, low platelet count).....	181
Epidemiológia.....	181
Etiológia és pathogenesis.....	182
Klinikai tünetek.....	182
A HELLP-szindróma diagnózisa.....	182
Szövődmények.....	182
Terápia.....	183
Prognózis.....	183
I.24. Kóros nyálfolyás (ptyalismus gravidarum és terhességi vészes hányás (hyperemesis gravidarum) Daru József	184
Kóros nyálfolyás (ptyalismus gravidarum).....	184
Terápia.....	184
Hyperemesis gravidarum.....	184
Diagnózis a tünetek alapján.....	185
Etiológia.....	185
Diagnózis.....	185
Terápia.....	186
Komplikációk.....	187
I.25. Koraszülés Molnár-G. Béla	188
Rizikófaktorok.....	189
Pathogenesis.....	189
Megelőzés.....	190
Diagnózis.....	190
Kezelés.....	191
A koraszülés vezetése.....	192
A koraszülés vezetésének lépései.....	192
I.26. Dysmaturitas, méhen belüli retardáció Novák Tibor és Pál Attila	195
Bevezetés.....	195
Definíció.....	195
Etiológia.....	196
Anyai okok.....	196
Magzati okok.....	196
Lepényi okok.....	197
Köldökszínór-anomáliák.....	197
Egyéb okok.....	197
A méhen belüli növekedésbeni elmaradás patofiziológiája.....	197
A méhen belüli retardáció diagnosztikája.....	197
Méhen belüli retardáció terápiaja.....	198
I.27. A magzat méhen belüli elhalása Németh Gábor	199
Bevezetés.....	199
Definíció.....	199
Magzati okok.....	199
Lepénnyel kapcsolatos elváltozások.....	199
Köldökszínór okozta komplikációk (rátekeredés, előesés, valódi köldökszínórcsomó) ...	199
Rh isoimmunizáció, foetopathia diabetica (hydrops foetus et placentae).....	199
Intrauterin retardatio.....	199
Infekciók (magzati és anyai).....	199
Kromoszomális eltérések, fejlődési rendellenességek.....	200
Anyai okok.....	200
Ismeretlen okok.....	200
Intrauterin elhalásra hajlamosító tényezők.....	200
Tünetek, diagnózis.....	200
Vizsgálatok.....	200
Megelőzés.....	201
Kezelés.....	201
I.28. Terminustúllépés Sikovanyecz János és Pál Attila	202
A terhességi kor meghatározása.....	202
A terminustúllépés okai.....	202
A terminustúllépés kockázatai.....	202
Magzati kockázatok.....	202
Anyai kockázatok.....	203
A terminustúllépés monitorizálása.....	203
Terminustúllépés kezelése.....	203
Szülésindukció (ld. az I.36. A szülés megindítása c. fejezetben).....	204
I.29. Nagy magzat Németh Gábor	205
Bevezetés.....	205
Definíció.....	205
Pathomechanizmus.....	205
Epidemiológia.....	205
Morbiditás, mortalitás.....	205
Laboratóriumi vizsgálatok.....	206
Okok.....	206

Diagnózis.....	206	Egyéb bakteriális infekciók.....	228
Veszélyek, szövődmények.....	207	Vírusinfekciók.....	228
I.30. Vércsoport-inkompatibilitás Pál Attila	209	Influenza.....	228
Rh-inkompatibilitás/izozimmunizáció.....	209	Herpes simplex vírus (HSV).....	229
A kórkép kialakulása.....	209	Cytomegalovírus.....	229
Az izozimmunizált újszülött klinikai tünetei (morbus haemolyticus neonatorum)	210	Hepatitis	229
Diagnózis.....	210	Varicella/zoster vírus	230
Kezelés.....	211	Rubeola.....	230
Megelőzés.....	212	HIV.....	230
Coombs-teszt.....	213	Human papilloma vírus (HPV)	231
ABO-inkompatibilitás/izozimmunizáció.....	213	Morbilli	231
I.31. Non Immune Hydrops Foetalis (NIHF)		Parvovírus	231
<i>Pál Attila.....</i>	<i>214</i>	Protozoonok.....	231
I.32. Gestatiós trophoblast betegségek (Gestational Trophoblastic Diseases, GTD)		Toxoplasmosis	231
<i>Göcze Péter</i>	<i>215</i>	I.34. Terhességi cholestasis Daru József.....	233
Mola hydatidosa (üszögterhesség)	215	Etiológia.....	233
Meghatározás	215	A betegség jellemzői (diagnosztika)	233
Komplett mola hydatidosa.....	216	Prognózis	233
Parciális mola hydatidosa	216	Terápia	233
Mola hydatidosa és ikerterhesség.....	217	I.35. Diabetes és graviditas Bitó Tamás	235
A human chorialis gonadotropin- (hCG-) szekréció és a theca-luteincysta.....	217	Praegestációs diabetes	235
Epidemiológia.....	218	Diabetes gestationis (terhességi cukorbetegség, GDM: gestatiós diabetes mellitus).....	236
Kockázati tényezők.....	218	I.36. A szülés megindítása Pál Attila.....	240
Klinikai tünetek.....	218	I.37. Vetélés (abortus) Török Olga	242
Egyéb szövődmények.....	218	A spontán vetélés okai.....	242
A mola hydatidosa diagnosztikája	219	Magzati okok.....	242
A mola hydatidosa terápiája.....	219	Anyai okok.....	242
Szerológiai nyomonkövetés a méh kiürítése után.....	220	A spontán vetélés klinikai stádiumai	243
Prognózis	221	Fenyegető vetélés (abortus imminens).....	243
Profilaktikus kemoterápia	221	Kezdődő vetélés (abortus incipiens)	243
Gestatiós trophoblast neoplasia (GTN) vagy malignus trophoblast betegség (MTD)	221	Befejezetlen vetélés (abortus incompletus).....	244
Invasív mola (mola destruens, chorioadenoma)	221	Befejezett vetélés (abortus completus).....	244
Gestatiós choriocarcinoma.....	222	Elmaradt (abbamaradt) vetélés (missed abortion)	244
Peteágyi trophoblast tumor („placental site trophoblastic tumor”, PSTT).....	224	Szeptikus vagy lázas vetélés (abortus septicus, abortus febrilis)	244
Epitheloid trophoblast tumor.....	225	Isméltlődő vetélés (abortus habitualis).....	245
I.33. Szülészeti infekciók Gimes Gábor.....	227	Terhességmegszakítás (abortus artificialis).....	246
Bakteriális infekciók	227	Alapvető jogi szabályozások.....	246
B csoportú Streptococcus.....	227	A terhességmegszakítás módszerei.....	248
Syphilis	228	A terhességmegszakítás szövődményei	249
Gonorrhoea.....	228	I.38. Méhen kívüli terhesség Bódis József.....	250
		Patogenezis, patomechanizmus.....	251
		Panaszok, anamnézis.....	251
		Diagnózis	251

A méhen kívüli terhesség kezelésének módszerei.....	252
Gyógyszeres kezelés	252
Műtéti kezelési lehetőségek	253
Összefoglalás.....	254
I.39. Hüvelyi szülésbefejező műtétek	
<i>Melczer Zsolt</i>	256
A szülésbefejező műtétek javallatai	256
A fogóműtét és a vákuumextrakció feltételei	257
A szülésbefejező műtétek kivitelezése	257
A fogóműtét	257
A vákuumextrakció.....	258
A szülésbefejező műtétek szövödményei.....	259
A fogóműtét szövödményei.....	259
A vákuumextrakció szövödményei	259
I.40. Szülészeti fájdalomcsillapítás	
<i>Drogyik István</i>	261
Gyógyszer nélküli fájdalomcsillapító eljárások.....	261
Általánosan ható gyógyszeres fájdalomcsillapító eljárások	262
Inhalációs analgészia.....	262
Vezetéses érzéstelenítés.....	263
I.41. A császármetszés indikációi és kivitelezése	
<i>Bánhidj Ferenc és Vleskó Gábor</i>	265
A császármetszés indikációi	265
Abszolút vagy relatív javallatok.....	265
Profilaktikus javallatok.....	266
Vitális javallatok.....	266
A császármetszés kivitelezése.....	266
Műtéti előkészítés.....	266
Műtéti technika.....	267
I.42. Szülészeti pszichoszomatika <i>Szeverényi Péter</i>	270
A terhesség pszichológiája.....	270
Terhességi konfliktus	270
Pszichés változások a várandósság során.....	270
Pszichoszomatikus tünetképződés a várandósság során	271
Felkészítés a szülésre	272
A szülés pszichológiája	272
A szülő nő magatartása	272
A család központú szülészeti gyakorlat	273
Pszichés változások a gyermekágyban	273
Gyermekágyi lehangoltság („maternity blues”)	274
Depressio puerperalis	274
Psychosis puerperalis	274
I.43. Panaszok és kóros állapotok a terhesség alatt <i>Daru József</i>	275
Gastrointestinalis problémák	275
Kóros nyálfolyás (ptyalismus gravidarum).....	275
Hányinger, hányás.....	275
Hyperemesis gravidarum	275
Gyomorégés	275
Bélműködéssel kapcsolatos panaszok: obstipatio, diarrhoea	276
Bőrbetegségek.....	276
Pruritus gravidarum.....	276
Striae gravidarum	276
Chloasma gravidarum	277
Herpes gestationis	277
Idegrendszeri betegségek	277
Chorea gravidarum.....	277
Mozgásszervi problémák.....	277
Inguinalis fájdalom (feszülő horgonyzó apparátus)	277
Hátfájás.....	277
Symphysistáji fájdalom	278
Ischiasos jellegű fájdalmak	278
Bordaív alatti fájdalom	278
„Carpal tunnel”-szindróma.....	278
Lábikragörccs.....	278
Vénás rendszerrel kapcsolatos panaszok.....	278
Varicositas.....	278
Nodus haemorrhoidalis.....	279
Vérzések a terhesség alatt.....	279
Fluor vaginalis a terhesség alatt	279
Alhasi fájdalmak.....	279
Cystitis.....	279
Pyelonephritis.....	279
Ureterkompresszió.....	279
Appendicitis.....	280
Adnextumor.....	280
I.44. Terhesgondozás <i>Pajor Attila</i>	281
A várandós első jelentkezésekor végzendő vizsgálatok	282
Terhesség alatt végzendő ellenőrző vizsgálatok menetrendje	283
Terhesség alatt végzendő ellenőrző vizsgálatok módszerei.....	283
Egészséges terhesség alatt végzendő szűrővizsgálatok	283
A védőnő által végzendő vizsgálatok a várandós tanácsadáson történő megjelenésekor	283

Ultrahangvizsgálatok időpontja egészséges terhesség során	284	A hüvely gyulladós megbetegedései (vaginitis, colpitis)	314
Veszélyeztetett terhességek gondozása	284	A hüvelyfal süllyedése és előesése	316
II. rész: Nőgyógyászat	285	A hüvely daganatai.....	316
II.1. A nőgyógyászati vizsgálat <i>Tóth Zoltán</i>	287	Jóindulatú daganatok.....	316
A nőgyógyászati vizsgálóhelyiség	287	Vaginalis intraepithelialis neoplasia (VAIN)....	317
A beteg megtekintése.....	288	Carcinoma vaginae.....	317
Az anamnézis felvétele	288	II.5. A méh jóindulatú daganatai <i>Póka Róbert</i>	318
Általános vizsgálat.....	289	II.6. Méhnyakrák, a méhnyakrák szűrése	
Nőgyógyászati vizsgálat.....	289	<i>Langmár Zoltán</i>	321
Képpalkotó módszerek a nőgyógyászatban	292	Epidemiológia	321
II.2. Nőgyógyászati endokrinológia <i>Jakab Attila</i> ... 295		Etiológia.....	321
A menstruációs ciklus endokrinológiája	295	Tünetek.....	322
Az ovariális ciklus endokrinológiája	296	Szűrés.....	322
Az endometriális ciklus endokrinológiája ..	297	A méhnyakrák terjedése.....	324
A ciklus ellenőrzése (ciklusdiagnosztika)	299	Stádiumbesorolás.....	324
Amenorrhoea.....	300	Kórszövettani vonatkozások.....	325
Hypothalamikus eredetű amenorrhoea.....	301	Szövettani típusok.....	326
Hypophyseális amenorrhoea.....	301	Egyéb tumorok	326
Ovarialis eredetű amenorrhoea.....	301	Kórhajlati tényezők.....	326
Célszerű eredetű amenorrhoea (uterus és hüvely).....	303	Kezelési elvek	326
A petefészek szabályozásának zavarából eredő amenorrhoea, a krónikus anovuláció ..	304	II.7. A méhtrák (carcinoma endometrii)	
A polycystás ovarium szindróma (PCOS).....	304	<i>Gócze Péter</i>	328
II.3. A szeméremtest betegségei <i>Keresztúri Attila</i> ... 307		Definíció, gyakoriság	328
A szeméremtest reactiv gyulladásai	307	Tünettan	328
Intertrigo.....	307	Etiológia.....	328
Genitális psoriasis	308	A betegség lefolyása	329
Candida-fertőzés.....	308	A méhnyálkahártyarak szövettani osztályozása	331
Tinea inguinalis.....	308	Stádiumbeosztás	332
A Bartholin-mirigy gyulladása	308	Terápiás lehetőségek.....	332
Behçet-szindróma.....	309	Műtéti kezelés	332
Crohn-betegség.....	309	Sugárkezelés	333
Ekzema.....	309	Kemoterápia	333
A bőr festékanyagának csökkenése.....	310	Hormonterápia.....	333
Lichen sclerosus et atrophicus.....	310	Kórhajlat.....	333
Retentiós cysták.....	310	II.8. A kürt betegségei <i>Sikovanyecz János és</i> <i>Pál Attila</i>	334
A vulva jóindulatú daganatai.....	310	A petevezető fejlődési zavarai	334
Congenitalis naevus	311	Salpingitis, adnexitis (salpingo-oophoritis), PID	334
A vulva praecancerosus állapotai (vulvaris intraepithelialis neoplasia, VIN).....	311	A kürt daganatai.....	338
A vulva rosszindulatú daganatai.....	311	Differenciáldiagnosztika	338
II.4. A hüvely betegségei <i>Hernádi Zoltán</i> 314		II.9. A petefészek betegségei <i>Langmár Zoltán és</i> <i>Bánhid Ferenc</i>	339
Fejlődési rendellenességek	314	Polycystás petefészek (Stein–Leventhal-) -szindróma.....	339

Bevezetés.....	339	Ovulációs okok.....	364
Etiológia.....	339	A petevezetők károsodása és a méh rendellenességei.....	366
Epidemiológia.....	339	A méhnyak elváltozásai – immunológiai okok.....	367
Pathomechanismus.....	339	II.12. A férfi meddőség Daru József.....	369
Tünetek.....	339	A férfi meddőség okai.....	369
Diagnosztika.....	339	A férfi meddőség genetikai vonatkozásai.....	370
Kezelés.....	340	A herék helyzeti eltérései.....	371
A petefészek daganatai.....	340	Kivizsgálás.....	372
Bevezetés, epidemiológia.....	340	A férfi infertilitás kivizsgálása utáni végdiagnózisok (WHO, 2000).....	374
Szövettani típusok.....	340	Terápia.....	374
Etiológiai tényezők.....	341	Homológ intrauterin inszemináció (AIH).....	375
Genetikai vonatkozások.....	341	Donor intrauterin inszemináció (AID).....	375
Kórlefolyás és a daganatterjedés útjai.....	341	II.13. Fogamzásgátlás Bártfai György.....	377
Tünetek.....	342	Bevezetés.....	377
Diagnosztika.....	342	Hormonális fogamzásgátlás.....	377
A stádium meghatározása.....	342	Történeti áttekintés.....	377
Az epithelialis petefészekrák elsődleges kezelése.....	343	A menstruációs ciklus neuroendokrin kontrollja.....	378
Borderline petefészek-daganatok.....	345	Az orális hormonális fogamzásgátlás formái.....	378
Ivarléc-stroma daganatok kezelése.....	346	Méhen belüli hormontartalmú rendszer (IUS).....	379
Csírasejtes daganatok kezelése.....	346	Implantátumok.....	379
II.10. A medencefenék kötőszöveteinek		Bőrön keresztül felszívódó készítmények...380	
rendellenességei Koppán Miklós.....	348	Fogamzásgátló hüvelygyűrű.....	380
Bevezetés, definíciók.....	348	Injekciós készítmények.....	380
A rendellenességek alapmechanizmusa.....	348	A hormonális fogamzásgátlás és a daganatos megbetegedés kockázata.....	380
A medencefenéken lévő szervek helyben tartásának általános anatómiai alapjai.....	348	Új adagolási mód és gyógyszerkölcson- hatások.....	381
Az endopelvicus fascia.....	350	Új adagolási mód, a tablettamentes periódus lerövidítése és a menstruáció késleltetése.....	381
A medencefenék izomzata.....	352	Gyógyszerkölcsonhatások.....	381
A hüvely viszonya a rögzítés elemeihez – a medencefenék három szintje.....	354	Férfi és női óvszerek, „barrier” módszerek és a hüvelybe helyezhető nem hormonális eszközök.....	381
A medencefenéki egyensúly megbomlásának okai.....	356	Férfi óvszer (condom).....	381
Károsodási zónák és struktúrák.....	356	Női óvszer.....	382
Az elülső zóna rendellenességei.....	356	Diafragma és cervixsapka.....	382
A középső zóna rendellenességei.....	357	Méhen belüli nem hormonális fogamzásgátló eszköz (IUD).....	382
A hátulsó zóna rendellenességei – első (apikális) szint.....	358	Spermicid anyagok.....	383
A hátulsó zóna rendellenességei – második szint.....	360	A méhkürt sebészeti lekötetése.....	383
A hátulsó zóna rendellenességei – harmadik szint.....	361		
A kivizsgálás és a helyreállítás alapelvei.....	361		
II.11. Pozitív családtervezés: a meddő pár kiviz- sgálása és kezelése Gimes Gábor és Sipos Miklós...363			
A férfi kivizsgálása és kezelése.....	364		
A nő kivizsgálása és kezelése.....	364		

Vasectomia	383	II.16. Gyermeknőgyógyászat <i>Major Tamás</i>	402
Szoptatás	383	Fejlődési rendellenességek, interszexuális	
A fertilis periódus ismeretén alapuló		kórképek.....	402
módszerek.....	383	A nemi szervek sérülése	403
II.14. In vitro fertilisatio <i>Kovács Péter</i>	385	A nemi érés és zavarai	403
Bevezetés.....	385	A nemi szervek gyulladáisos betegségei.....	403
Történet.....	386	Vérzészavar	403
Indikáció.....	386	Petefészekcysta.....	404
IVF előtti kivizsgálás.....	387	Malignus nőgyógyászati tumorok	404
Az IVF-kezelés menete	387	II.17. Endometriosis <i>Pajor Attila</i>	406
Ovariumstimuláció	387	Az endometriosis etiológiája és	
Punkció	388	patomechanizmusa	406
Fertilizáció	388	Prevenció	406
Embriótranszfer.....	389	Az endometriosis tünetei.....	406
A luteális fázis támogatása.....	390	Az endometriosis diagnosztikája.....	407
Asszisztált „hatching”.....	390	Kezelés.....	408
Preimplantációs genetikai diagnosztika (PGD).....	390	II.18. Krónikus kismencedei fájdalom	
Embrió fagyasztása.....	391	<i>Drozyk István</i>	410
Petesejt, ovariumszövet fagyasztása.....	391	Az éber állapotban végzett laparoszkópiás	
In vitro maturatio.....	391	fájdalomtérképezés („pain mapping”).....	411
Petesejt adományozása.....	391	Krónikus kismencedei fájdalom	
Dajkaterhesség	391	laparoszkópos sebészete.....	411
IVF kimenetele.....	392	Sacroouterin szalagok laparoszkópos	
Az IVF kockázata.....	392	denervációja.....	411
Magzati rizikó.....	393	Praesacralis neurectomia	412
Jogi háttér	393	Az uterus szuszpenziója	412
Az IVF jövője.....	393	II.19. Nőgyógyászati pszichoszomatika	
II.15. Menopausa, klimaktérium <i>Papp Károly</i>	395	<i>Szeverényi Péter</i>	413
Hormonális változások klimaktériumban	395	A pszichoszomatikus szemlélet	413
Definíciók.....	395	Orvos–beteg kapcsolat.....	414
Az ösztrogén szerepe.....	396	A vérzészavarok pszichoszomatikája.....	415
Panaszok, tünetek.....	396	A fogamzásgátlás pszichoszomatikája	415
Ösztrogének hatása az endothel funkcióra.....	398	Infertilitás, sterilitás	416
Az ösztrogén hatása a zsírsavakra	398	Idült kismencedei fájdalom.....	417
Az ösztrogén hatása az osteoporosisra	398	Pszichogén fluor genitalis	417
A hormonkezelés elvei.....	398	Pszichogén pruritus vulvae	418
A perimenopausalis hormonterápia alapelvei ...	399	A menopausa pszichés vonatkozásai	418
A perimenopausalis hormonterápia		Onkológiai betegek gondozása	419
javallatai.....	399	Nőgyógyászati műtétek pszichoszomatikus	
A hormonkezeléshez szükséges		onatkozásai.....	419
alapvizsgálatok és feltételek.....	399	II.20. Nőgyógyászati ultrahang-diagnosztika	
A PMHT alkalmazási formái	399	<i>Pál Attila</i>	421
A PMHT alkalmazási módjai	399	Uterus	421
Fogamzásgátlás a menopausában.....	400	Tuba	423
A PMHT mellékhatásai.....	400	Ovarium.....	423
Egészséges női öregedés	400	Jóindulatú petefészek-elváltozások	425

Malignus adnex-folyamat gyanújára utaló ultrahangvizsgálati lelet.....	425	Méhszájon végzett műtétek.....	451
II.21. Nőgyógyászati endoscopia <i>Bódis József és Koppán Miklós</i>	427	Hüvelyi méheltávolítás (exstirpatio uteri totalis per vaginam).....	452
Bevezetés.....	427	Hasi nőgyógyászati műtétek.....	453
Az endoscopos munka alapelemei.....	428	A hasmegnyitás módjai.....	453
Az endoscopia eszköztára.....	428	Hasi méheltávolítás (exstirpatio uteri totalis per laparotomiam).....	454
A laparoscopos beavatkozások indikációi.....	432	Radikális méheltávolítás (exstirpatio uteri radicalis secundum Wertheim).....	456
Elektív laparoscopos műtétek.....	432	A méh supravaginalis amputatója (amputatio uteri supravaginalis secundum Chrobak).....	456
Sürgősségi laparoscopos műtétek.....	435	Myomagóc eltávolítása, konzervatív myomaműtét (enucleatio foci myomati) ...	457
A laparoscopos beavatkozások kontraindikációi.....	436	A méh függelékein végzett műtétek.	
A laparoscopia lehetséges szövődményei.....	436	A méhfüggelék eltávolítása (adnexectomia), méhkürt-eltávolítás (salpingectomy), petefészkek-eltávolítás (oophorectomia).....	457
A hysteroscopos beavatkozások indikációi.....	437	Laparotomia exploratíva (exploratív laparotomia).....	458
A hysteroscopos beavatkozások kontraindikációi.....	437	II.24. Nemi úton terjedő fertőzések <i>Vizer Miklós</i>	459
A hysterescopia szövődményei.....	437	Genitális fekélyek.....	459
II.22. Uroginékológia <i>Domány Balázs</i>	439	Herpes genitalis.....	459
Vizeletincontinentia.....	440	Syphilis.....	460
Az icontineta típusai.....	440	Lymphogranuloma venereum.....	461
Az incontinentia kivizsgálása.....	440	Ulcus molle.....	461
Az incontinentia terápia.....	442	Granuloma inguinale.....	462
A nemi szervek süllyedése.....	444	Trichomoniasis.....	462
II.23. Nőgyógyászati műtéttan <i>Németh Gábor</i>	446	A méhnyak fertőzései.....	463
Hüvelyi nőgyógyászati műtétek.....	446	Chlamydia-fertőzés.....	463
Fractionált abrasio (méhkaparás).....	446	Gonorrhoea.....	464
Polypeltávolítás (polypectomia), megszületőben levő myomagóc (myoma corporis uteri in stadium nascendi) eltávolítása.....	446	II.25. Rendellenes méhvérvzés <i>Pál Zoltán</i>	465
Douglas-punkció, kolpotomia-drainage, célzott punkció.....	447	Definíciók.....	465
Vulvectomia.....	448	Méh eredetű rendellenes vérvzés.....	466
Bartholin-mirigyen végzett műtétek.....	448	Nem organikus eredetű rendellenes méhvérvzés.....	467
Kolpoperineorrhaphia.....	448	A rendellenes méhvérvzés klinikai vizsgálata.....	469
Neugebauer–LeFort-műtét (colpocleisis mediana).....	449	Rendellenes méhvérvzés kezelése.....	470
Kahr–Labhardt-műtét (colpocleisis subtotális).....	450	Tárgymutató	473